Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

Asiantuntijalausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum 7.1.2018
Dnro/Dnr TRAFI/763154/03.03.01/2018
Viite/Referens Lausuntopyyntönne 12.12.2018

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto hallituksen esityksestä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 157/2018)

Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) edeltäjävirastot Liikenteen turvallisuusvirasto ja Viestintävirasto ovat tukeneet liikenne- ja viestintäministeriötä nyt tarkasteltavana olevan hallituksen esityksen valmistelussa ja kannattavat hallituksen esitystä.

Traficom katsoo, että liikenteen palveluista annettuun lakiin esitetyt ehdotukset sujuvoittavat sääntelyä ja antavat liikennejärjestelmän toimijoille nykyistä paremmat edellytykset kehittää toimintaansa kansainväliset ja Euroopan unionin vaatimukset huomioiden.

Tieliikenteen raskaan kaluston kuljettajien ammattipätevyyden hankkimisessa koevaihtoehdon lisääminen koulutusvaihtoehdon rinnalle merkitsisi sitä, että Suomessa saadaan käyttöön kaikki Euroopan unionin lainsäädännön mahdollistamat keinot. Koevaihtoehto on käytössä useissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, ja sen mukaisesti pätevöityneitä kuljettajia liikkuu jo nykyisellään Suomen liikenneverkossa. Traficom pitää tarkoituksenmukaisena ehdotusta eri viranomaisten keskinäiseksi työnjaoksi uudessa toimintamallissa. Liikenne- ja viestintävirasto on sitoutunut tekemään muiden viranomaisten kanssa yhteistyötä sen varmistamiseksi, että säädösten soveltamiskäytäntö on yhdenmukaista ja viranomaismenettelyt ovat mahdollisimman sujuvat.

Merenkulun puolella uudistukset liittyvät viranomaistoiminnan pätevyys- ja miehitysvaatimusten keventämiseen. Yleisesti sovellettavat merenkulun turvallisuusjohtamisjärjestelmävaatimukset on laadittu erityisesti kansainvälistä kauppamerenkulkua kuten matkustajien ja lastin kuljetusta silmällä pitäen. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen alukset, joita ei pääsääntöisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen, ovat nykyisellään jo pätevyyksiä ja miehitystä koskevan sääntelyn soveltamisalan ulkopuolella. Samoin soveltamisalan ulkopuolella ovat muun muassa alukset, joiden pituus on enintään 10 metriä, jos niitä ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen tai hinaukseen. Pelastuslaitosten, poliisin ja Tullin aluksia sääntely koskee täysimääräisesti, jos ne ovat yli 10 metriä pitkiä. Kyseisten viranomaisten aluksilla on ollut vaikeuksia täyttää pätevyysvaatimuksia erityisesti pätevyyskirjaan vaadittavan meripalvelun osalta. Nyt tarkasteltavana olevan ehdotuksen mukaan myös tämä toiminta voitaisiin vapauttaa yleisistä vaatimuksista, jos heillä on käytössä hyväksytty koulutusjärjestelmä. Viranomaisten oman koulutusjärjestelmän avulla viranomaiset voisivat itse perehdyttää henkilökuntansa omiin aluksiinsa ja räätälöidä miehistölle annettavan koulutuksen myös omien viranomaistarpeidensa mukaisesti. Toisaalta

viranomaiset voisivat halutessaan myös hyödyntää olemassa olevia merenkulun koulutuksenjärjestäjien koulutuksia ja korvata ainoastaan meripalveluvaatimuksen sisäisellä perehdytyksellä ja aluksen käsittelykoulutuksella. Liikenne- ja viestintäviraston hyväksynnällä varmistettaisiin se, että viranomaisten koulutusjärjestelmällä saavutettaisiin vastaava turvallisuustaso kuin yleisiä pätevyys- ja miehitysvaatimuksia noudattamalla.

Esitys sisältää myös ehdotuksen varautumisvelvoitteesta luvanvaraisen maantieliikenteen harjoittajille. Liikennejärjestelmässä on toistaiseksi asetettu varautumisvelvollisuus eräille ilmailun sekä raideliikenteen toimijoille, sekä tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelujen tarjoajille. Traficom pitää hyvänä, että liikennejärjestelmän varautumisvelvoitteita tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena, ottaen huomioon liikennejärjestelmän eri osien keskinäiset riippuvuussuhteet. Traficomissa on vireillä hanke tarkempien määräysten antamiseksi, jos esityksen mukaiset määräyksenantotehtävät Traficomille osoitetaan. Traficom on tutustunut perustuslakivaliokunnan asiassa antamaan lausuntoon PeVL 42/2018 vp, jossa todetaan tältä osin seuraavaa: "Valiokunnan mielestä valmiussuunnittelua koskeva määräyksenantovalta ei koske luonteeltaan teknistä ja vähäisiä yksityiskohtia koskevaa sääntelyä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Valiokunnan mielestä valtuudet hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 18, 58, 66 ja 129 §:ssä ja 11. lakiehdotuksen 160 §:ssä on osoitettava perustuslain 80 §:n 1 momentissa mainitulle asetuksenantajalle. Vaihtoehtoisesti valmiussuunnittelua koskevaa laintasoista sääntelyä on täsmennettävä olennaisesti ja siten, että määräystenantovallan alaksi jää vain vähämerkityksellinen ja tekninen sääntely. Tällaiset muutokset ovat edellytyksenä 1. ja 11. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä."

Hallituksen esityksen sisältämät valtuudet alemmanasteisten säännösten antamisesta määräystasolla on esityksen antamisen aikoina arvioitu virastossa tarpeelliseksi. Erityisesti maantieliikenteen toimijoille säädettävä varautumisvelvollisuus on uusi ja toimijakenttä laaja, jolloin määräyksellä voitaisiin antaa täsmentäviä teknisiä määräyksiä, jotka tukisivat toimijoita näiden kehittäessä keinoja varmistaa oman toimintansa jatkuvuus. Muiden liikennemuotojen osalta voimassa olevassa lainsäädännössä olevia asetuksenantovaltuuksia ei ole käytännössä hyödynnetty, mikä voi viitata myös siihen, että asetustasoa ei ole koettu tarkoituksenmukaiseksi. Joka tapauksessa Traficom on sitoutunut tukemaan muita toimijoita ja osallistumaan liikennejärjestelmän valmiussuunnitteluun ja varautumistyöhön riippumatta siitä, millä keinoin ja missa muodossa työtä tehdään.

Liikenne- ja viestintävirasto on valmistautunut toteuttamaan omalta osaltaan myös muut ehdotuksen sisältämät uudistukset.

Susanna Metsälampi
osastopäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 7.1.2019. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.